

548 Tirage non mentionné au 548 OLLIVIER

DÉTAILLO

BREZEL

Trivouach cant dec hac
eunec ha tri-ugent

Var an ton Kerne.

Mar plichfe gant Doue accordi din yee'het,
Eun daou pe tri deves men lacfe ma speret
Nem ober ma labour voar an de er parco,
En nos, goude ma choan, chefen d'ho c'hopio.

Men garje bout capabl de ober eur recit
Deus ar brezel presant, er fecon ma verit,
Mes impossabl e din, ma speret so dister,
Ne antreprenan quet diseleria en antier.

Quement zo c'hoarvezet boa er c'hommançamant
Da vont betec er fin deus er brezel presant,
En lies a fêçon omp bet avertisset
Ma cleyemp dilezel on bue direglet.

Digasset zo clenvet dan dud ha dar loënet,
Hanv ha goany rigourus, an ol treo rivinet,
Memes tra so en Franc tud deus ar re falian
A gommel hep seurpul ar pec'hejou brassan.

Tremen c'hoesec cant mil deus he habitantet
A zo ari en franc mesq ar Gatholiquet
Pere e ra brezel d'ar zaënt ha da Zoue :
Ar brassan sacrilech eo ar goellan gante.

Men a meus studiet bueo arreze
Mes ne meus quet a zroat da henvel aneze,
Na da expliquo deach' ar vue gondouont,
Troubli reont ar bed partout lec'h ma c'hellont.

Na glascont meit lacat ar revolution,
Distrojan ar veleien hag ar religion ;
An tad santel ar Pap zo gante prisonniet ;
Attaqui e reont an ol Gatholiquet.

Arre e neus lennet e voar ar virione
Hac e lar tout e bras misericord Doue
Pa andur quement al gant e grouadurien
Mes ebars er bed al e punisso certen.

Bezan so c'hoas re all pere ne hanvan quet
Hag he gondu en Franc bueo direglet ;
Aman, bars en Bretagn, a drugare Doue,
Gredanquet e ve bras an nombr deus aneze.

Ha c'hoas ar re a so, tout o deus mission
Labourat ha prezec vit ho religion,
Disquei eun tam scoer vad vit trompla ar gristenien,
Clasq rei dè da gridi e ve mad o lezen.

Religion Luther so prezeguet gante,
Bezan ho devo cont da renti da Zoue.
En pemzec cant uguent, gant er pap Leon dec,
Luther so condaonnet hac excommuniet.

Vit bezan fondatour eur lezen difennet
Ha dar gatholiquet adversour toueet ;
Ar religion se a so ledan ha franc
Eun anter goël marc'hat e c'heller mont da zant.

Da veure pe saouing e mes deus ho goele
Ne lavaront james na pater nac ave,
Neinquet voar o zaoulin de adori Doue
Goel e gante c'levet mar be prest ar c'hafe.

Enpad corden an de clascoing ho ezamant,
Rei plijadur d'ho c'horf, ebars en pep momant.
Consultet mar caret dern deus tud ar vro man,
So bet coste Versail en mesq ar re laran.

Goulenet digante lod dimeus o doare,
Hag e clefet ha men e lar ar virione.
Mez e meuz o laret mesq ar Gatholiquet,
Beza zo tud quen fal vel oufec'h da gavet.

En em ober ma zro men a meus rencontre
Tud deus ar re fallan mesq ar Gatholiquet,
Betec bars eneur gouent en mesq ar sœurezet,
Lec'h ne sonjen cavet met danve zæntezet.

Livet e ari Franç gaut ar pec'het marvel,
Nem gondui e ra de malheur eternel ;
Penevert zo tud vad ordinal o pedi,
Nim moamp pel-zo souffret ar voalen a gasti.

Ari e ar vec'hman en amzer a ganvo,
Guelvete ar Francizien dont dindan en armo,
Discleriet zo brezel etre ar Pruss ha Franç :
Voar bord rinvier ar Rhin conter mont da gomz ~~de~~.

Pa neus gouveit ar Pruss doare e adversour,
E chelves en Allemagn da zonet den sicour,
An eil de a vis eost e sonnas ar c'hanon
Ma cœes Saarbrück en hon possession.

Vid ober plijadur d'ar prinç imperial
E oa lançet bombou bars en quaer da stracal :
Manquet oc'h Francizien beza e bombardet,
Ne vo quet pel dale o sotis e pefet.

Ari e ar roue Guillaume gant eunec cant mil den,
Da ober résistanç eus armé ar Francizien,
Ebars en Vissembourg, ar pervet a vis eost,
E commandas ar Pruss rei da c'hout e oa mestr.

Hanter-cant mil soudard deuz ar Brussianet,
Evel eun taol eurun so nem brécipitet,
Var divizion faibl ar general Douay,
Env so ive lazet nem gommandi dese.

Tri mii pemp cant soudard e meump enno collet,
Paet e Sarabrük gant ar Brussianet,
Aben ar choec'hvet de mimp a nifoas cals goas,
En Voert hag en Forbach e oa diou gombat vrás.

Dornet omp adare gand om ennemiet,
Partout e c'ha ar victoar gand ar Brussianet;
Quen bras e oa hon c'hol, tré lazet ha blesset,
Gant aon da sponta ar bobl na ne quet bet merquet.

Ar prinç Pruss resolvet, hag en nos hag en de,
Dout voar lerc'h Mac-Mahon, bopret en poursue;
Arme Frederic-Charles hag armeou Steinmetz,
A ni foa entouret en arme deuz a Vetz.

Eun attaq vigourus ni foa lec'h er Pervet,
Hag an Allemantet seblante bout dornet;
En ar c'hoezecvet de e oa are combat:
Anzav e rejont c'hoas ho c'hol considérabl.

Ben an trivouac'hvet de e voa are had croc,
Dornet omp adare ebars en Gravelott;
An de se evoant daou ous pep unan a Franc,
Biquen n'allemp gonit meit dre eun tol par chanc.

Gant ho artilleri voant er memes fêçon:
Bezan oa gant ar Pruss ouspen pem cant canon.
An uguent à vis eost nin moamp c'hoas diou arme,
Hag ouspen cant mil den en unan aneze.

11'ben c'hoec'huguent mil deus e c'infanteri,
Hag ouspen uguent mil deus a gavaleri,
En he c'hartilleri oa spen daou c'hant canon,
Tud vit ho labourat hah amenution.

Chetu arme Bazaine bars en Metz renfermet,
Arme Fréderic-Charl neus he assieget,
Neuse ar prinç de Sax a yeas trezec Chalon,
Hag ar prinç Prussian a heulie Mac-Mahon.

C'hoas e lacjont ar siej voar Bitch ha Phalsbourg,
Ar general Verder oa casset da Strasbourg,
Toul ne nem rentas quet ,caer he oa var he zro,
Meit an trivet voar nuguent deus a viz guengolo.

Bars en plenen Baumont a ben an dregontvet,
Corf arme de Failly a so bet souprenet,
Fors nombr a so lazet dimeus he zoudardet,
Hac ouspen eunec mil anhe so prisonniet.

Col e rejomp ennan ouspen uguent canon,
Ho gloriussa victoar vit en arme Saxon,
An oll a lavare he nifoar trahisset,
Gant eur soudard dezan voar ar plac he lazet.

Hennes en treantes gant he vaïonnettes,
Vit en recompensi deus he fallagries,
Men garge bout capabl d'expliquo voar he hed,
Ar barbari infam deus hon enemiet.

Ar guear deus a Vazeil a so distrubet net,
Nem receo eur visit gant ar Brussianet,
Vel loënet arraget int antreet en quaer,
Bob de me c'havancent he tannent en antier.

Nen coachet oa an dud casi tout er c'havio,
Clasq he nen ripui a hent ar boulejo,
Bezan oa bars en quaer tremen a zaou vil den,
Tout int devet en beo nemet tri c'hant eb quen.

Darn deus an tri c'hant-se, pere so sortiet,
A assur a fe vad penaus ho deus goëlet
Tol famillo a bes bars en creis ar flammo
Hag ho forci da chom bars en tan da rosto.

Cri vije ar galon, ha cri ma ne ranje,
Ho clevet ar gri fors ennan nep he vije;
Biscoas cri fors velti ne oa voar an douar,
Hep me touches biscoas ar c'halonou barbar.

Comprendomp, ma breudeur, bars en ho barbari,
Forci tud veo da c'hom bars en tan da zevi,
Mar esaec'h tec'hel, ar barbaret infam
En ho strinque ractal donnoc'h en creis ar Flam.

Avançomp breman dreist d'ar guear valeurus-se,
Ha leromp eur beden vit repos ho ene;
Ben ar c'henta devez deus a vis guengolo,
Querquent ha strinq an de, sonnes ar c'hannonio.

Aben div heur goude oa blesset Mac-Mahon,
Coëet e leun a c'hloar he nem difen he vro,
Pebes col he eman evit ar Francizien,
Car ne oa nemertan a boagne d'ho difen.

Araog nos an de-se, bars ar guer a Sedan
Oa troat an Empereur ebars ar pech brassan ;
Entouret he oa quaer gant en Allemantet,
He c'hent den ecrasi mar ne mem rentje quet.

En de se he oa c'hoas gant an Allemantet
Cals tuy ha canonnio ha tuy ha dud armet;
Dec mil ha pervar-uguent dimeus hon zoudardet
Ha ye prisonnierrien gant hon ennemiet.

Imposubl he ve din expliquan ar poagnio,
He oa gret d'he da zoufr he neur vont deuz ho bro :
Dernet ha maltretet, nos ha de dre hencho,
Gant famin ha lastre eals hane so maro.

Bars en affer Sedan sui so bet trahison,
Mes c'hoas so tud coupabl ouspen Napoleon.
Pebez col he heman da rouanteles Franc !
C'hoant he meus d'helaret, ne nomp quet tud a chane.

Mar gue collet an dud, collet e an armo,
Collet so spen tri c'hant demeus on c'hanonio,
Ha pevar voar nuguent deus hon mitrailleuso,
Ouspen peruguent mil a fusuillou chassepot.

C'hoas so et gante c'hoec'h mil deus hon c'hezec,
Pe nouint ari re scouis nouquet red d'he querset.
Brema he proclamet ar Republiq en Franc,
Ha ne glever quet son nemeit guerre a outranc.

Chetu ar Brussianet breman libr da varcho,
Trésac ar guear a Baris vit he c'hassiejo,
Gouarnament Paris he neus guelvet ractal,
Per uguent mil mobil da vont d'ar gabital.

Bezan nifoar Trochu, ben ar bemzeecvet de,
Ouspen tri c'hant mi! den ebars en he arme ;
Eun delegation a c'houarnament Franc,
So deut d'ar guear a Dours d'ober ho demeuranc.

Ar-reman oa pel-so ho poagnal nos ha de,
Clasq tapout ar pouvoar er vech man ma gante ;
Breman c'hamp da velet ar republicennet
Ebars ar guer a Dours o c'hoari o fotret.

Conseillou general hag arrondissement,
Procurer imperial, prefet ha president,
Conseil municipal ha mair ha sous-prefet,
Gant ar gouarnament, tout int destituet.

Ne gomzont ha netra met deus nem difen,
Goulen tud hag arc'hant digant ar Francizien,
Ben an uguenvet de he oa assieget,
Ar guear deus a Baris gant an ennemiet.

Communication en arme Allemand,
Ha nifoar d'ar c'houls-ze daou goal empêchamant.
An trivet voar nuguent Toul, nem rente d'he,
C'hetu disparaissat unan deus ha neze.

Ar guear ha Strasbourg , an eisvet voar duguent,
Enem rentas ive. Breman he libr an hent,
Bazaine a zo bepret dizourei bars en Metz,
Na neus quet cals ha c'hoant da sortial er mes.

Ari omp Francizien en fin mis guengolo,
Ha voar gresqui bepret ec'ha hon malheurio;
Chetu ar gabital bloquet he canonnio,
Ho vevan separer dimeus ar provinço.

Hag hep communian ganimp en nep feçon ,
Nemeit dre loënet ninj petramant dre ballon.
An de quentan ha here ha ze bet decretet
Gant ar gouarnament vije mobiliset

Ar celibatairien dont betec daouguent vlas,
Ha guement so valid ha mad da servicha ;
Ben ar pempet devez dimeus ar vis here
Ar general De Moltke, Bismark hag ar roue

D'ar guear deus a Versail deuet he zint o zri.
Ho c'hartier general ho deus formet enni ;
Ha drugare Doue ar vech man momp sicour,
Ari he Garibaldi hag he vanden en Tours.

Glais-Bizoin he neus pres da vont d'en embrassi ,
Ha Cremieux ha grie : « Vire Garibaldi. »
Breman e credan ferm e vo stennoc'h ar c'hoc
Pa man Garibaldi e c'hont da c'hoari e bot.

Heman so deit expres da sicour peillat Franc ,
Da gas ar Pruss da yer, ne requiet cals e lanc ;
Frerien ha sœurezet, nem guemeret hardi,
Tout e renquech scarso mar gaï Garibaldi.

Ar religiuset dimeus ho c'houëncho ,
Ar seminaristet deus ar seminario ;
Mar gari Menotti tout e rai d'he bale
Ha lacat e ganail da gousquet n'ho goele.

Ar reze so gant Franc bevet mad ha pevet ,
Dijen ha dizourei deus ar Brussianet ;
Ar generalet vad e ve destituet
Menotti Garibaldi so bopret inoret.

Ema entu gantan gouvernamant Bordeaux ,
Se so caus leront neus tappet eun drapeau ;
Zoudardet deus a Franc , vaillant ha redoutet ,
A lemes eun drapeau gant ar Brussianet .

E neur dont voar o c'his, contant evel æle,
Arme Garibaldi enim gaves gante
Hac e laeras deze drapeau ar Brossianet
Ha deus tu da Vordeaux oa telegraphiet.

An aotrou Gambetta, ministr deus ar brezel,
Ha ordrenas ractal bars ar guer a Vourdel,
Ma haje eun depech da pep departamant
Ma c'houfeche an ol, en generalament,

E oa Garibaldi maestr ar generalet
Hac e tistruje eals deus ar Brussianet ;
An nanvet ha triuguent deus ho rejimancio
E neus distruijet net ha tappet ho drapeau.

Chetu c'hoas publieit eun depech ar c'haeran,
Cavet e vo tud sod da gridi anehan ;
Queit e oa Gambetta o formi armeo
Re ar Brussianet a rede voar ar vro.

Ha tout enim avanc o difoa mission
Da lacavet ar vro en requisition ;
An duc de Mecklenbourg a reas ar sieg
Deus ar guer a Soisson pini enim rentes.

Corf arme Manteuffel a yeas tresec Rouen,
Vonderthan hac Albert en tresec Orlean,
Da rencontr arme Loir, pini enim save
Da eis-uguent mil den aben en amserse.

En disfrezo rejont ebars en Arthenay
Hac antren en Orlean an nécvet a here ;
Ar guer a Châteaudun, goûde bombardamant,
Enem rentas ive dan arme Allemand.

Eun anter deus a guer e oa distruijet net
Quen ne œleng netra nemet tan ha moguet ;
Ar pervet voar nuguent dimeus a vis here
Ar guer a Schelestadt enim rentas deze,

Gant daou vil pemp cant den e oa n'he goarnison,
Da fons en Allemagn tout ing et dar prison ;
Arabet e ancouas ar marechal Bazaine
So bopret renfermet bars en Metz en Lorraine.

Tromplan ra he arme en lies a feçon,
C'hoant he neus d'ha vonet voar lerc'h Napoléon ;
Pa gommande d'be dud eur sorti benaquet
Chom he re en d'he se n'he vele da gousquet.

Murmuri rent voar n'han cheffo ha zoudardet,
Gout he rent dre avanç penaus he oang guerset;
Ar seisvet voar nuguent dimeus a vis here
Ar marechal Bazaine d'har Pruss he nem rente.

Ha cant hanter cant mil dimeus hon zoudardet
A ye prisonnerien gant ar Brussianet ;
Neur vont tresec ar Pruss eun arme Allemand
Eneus gret dese soufr meur a voal tretamant.

Beta daou ze deus tu, hep dibri nag evet,
A daulio cross fusuil alies maltretet,
Renquet o deus andur quement extremite
Ma c'he cals aneze d'hor ho feuc'h ous Done.

Chetu quement arme nifoar Franç en campagn
Prisonnier tout er Pruss pe bars en Allemagn ;
Ar c'hoec'hvet a vis du he oa had quemeret
Ar guer a Châteaudun gant ar Brussianet.

Aben an de voar lerc'h ebars en Sant-Laurans
E voa victorius adare arme Franç ;
Bemde e voa combat, betec an decvet de
Ha goude eun attaq vigourus en Coulmiers,

Ar guer a Orléans e voa had quemeret ;
An arme Allemand partout e so dornet ;
Bars ar c'ombatjou man e oamp victorius,
Tremen eunec mil den e neus collet ar Pruss.

Mes ar Brussianst ha so sur ha sicour,
Harie Frederic Charl hag en duc Mecklembourg
Gant armeou pouner ha canonnio nombrus
Hevit ober d'ho zud bezan victorius.

Breman o deus assemblet ouspen pemp cant mil den,
Avanç e rang joaüs tresec ar Francizien ;
Neus meit daou c'hant mil den ebars en arme Loir
Casi sur e ar Pruss da gavet ar victoar.

An eisvet voar nuguent en arme Allemand
E oa victorius en Beaune la Roland,
An eil a vis querza e neus nem rencontret
Arme ar Francizien hag ar Brussianed

Betec ar pempvet de brezel deus ar goassan,
Mes arme de la Loir e neus renquet souzan,
Homman so vit ar Pruss eur victoar ar c'haeran
Had quemeret e neus ar guer a Orléans.

Pevar uguent canon da Franç o deus tappet
Ha prisonniet dec mil dimeus hon zoudardet,
C'hoas e hing antreët bars er guer a Rouen
Hac e neus exiget ar cheffo Prussian

Ma vije pevet d'he vit contribution
Ar som considerabl a seitec million;
An due de Mecklembourg, maestr ar filouterien
A gontinu bopret voar lec'h ar Francizien.

Bars en quichen ar Mans e nem gaves gante,
Eur gombat ar goassan a so bet entreze;
Dornet omp adare gant ar Brussianet
Antreet ing er Mans hag o deus y scoet

A bevar million a gontribution
Ha fornis bemde d'he daou uguent mil ration;
Chetu arme ar Loir adare repousset
Hac an arme du Nord partout a so dornet.

Gant arme ar Sav-Eol ar paour ques Bourbaki
O velet e colle caer a nifo a c'hoari,
Quemeret e neus bet quem-ent a zisesper
Ma sonjas rem laza a tennou revolver.

Dec mil ha truquement dimeus e zoudardet.
E neur vro estranjour so breman prisonniet,
Forceet omp de ansav ne nomp quet vit ar Pruss,
Partout lec'h me c'hoari eve victorius.

Bezan oa bars en Franç ne neus quet c'hoas eur mis
Taer arme destinet da zelivro Paris,
Culbutet ing o zaér gant ar Brussianet
Hac ar guer a Baris so cernet vel bopret,

Ar Barisiannet e neus gret sortio
Tout ing bet oblijet da quignat o roudo,
Impossubl birviquen eo sortial er mes
Cresqui e ra bopret en arme a siej

Ar c'hoec'hvet voar nuguent dimeus a vis guenver,
O velet ne oa quen a vevanç bars en quer,
E ze nem resolvet gouvernamant Paris
Da vonet da Versail da c'houl eun armistic.

Accordet so deze gant ar gondition
Ma rajent ar fortio ha daou c'chant million;
Gouvernamant Paris e ordrenas ractal
Ma vije hanvet eur gouvernamant légal.

Pini nije pouvoar da ober au traite
Ha d'hober dimp cavet peuc'h ha tranquilité;
Et e n'autrou Thiers da Versail ec'hunan
Da barlant eus Bismark, ar ministr Prussian.

Nem accordet o deus voar sujet an traite
Meit e rencje bean ratifiet goude
Gant ar represantet deus ar rouanteles
Vit ma vije valabl o marc'hat da james.

Pa zistroas Thiers bet o c'hober marc'hat
E cœe an daëro dimeus e ziv lagat;
Conditionou rust so dézan proposet,
Red eo accepti pen e gourir omp forcet.

Ratifiet e bet an traite en antier
Evel me oa sinet gant Bismark ha Thiers,
Dre an accord so bet e renq ar Francizien
Rei d'he ar pempvet lod e brovinç ar Lorain

Ar guer a Thionvill hac ar guer deus a Vetz
Distag ing deus a Franç da virviqwen james;
Dre ar memes artiel e zomp oblijet c'hoas
Nemet Belfort epquen da rei d'he an Alsac.

Dre an trivet artiel e zomp nem oblijet
Da rei pemp milliard en arc'hant d'har Prusset,
Differet mad o deus ar milliard quentan
E reng bezan peet aroc fin ar bla man.

Ben tri blaves a c'han pevar milliard all,
Neuse nin a vo libr evel an ordinal,
Vit cavet assurans dimeus ho feamant
Chom e rai bars en Franç zoudardet Allemand.

Mes bob de me pefomp e rencouing dre degre
Tec'hel er mes a Franç ha retorn d'ho c'hontre;
Chetu gret an traite ne neus quen meit peo
Retorn era an dud pep hini n'he di vro.

Merc'het yaouane Bretagn oa et tout en canvo
O velet danvez n'ezoc'h o rancout partio,
Nem gonsolet merc'het, disec'het o taëro,
Men a glev trous ar vapeur o eas anhe do bro

Mobil ha mobiliset tout o deus toueet
Arog fin ar bla man o dije pep a vreg ;
Nep e neus compostet quemeiad an ezac'h
Voar ar marc'hat anei a ro c'hoas homman da'ch.

Ma residans a so bars en parous Kerien,
Bremen ben goël Miquël he c'hin da Lariven,
Souhaiti ran yec'het da guement e c'hlevo
Graç d'imp de nem velet assemblez en envo.

An Nent he zon hanvet gant an dud dre aman,
Leneindre, Jean-Marie, ordinal pe zinan;
Dister a zon ha gorf ha dister à speret,
C'hoas he ze goassoc'h d'in, ne meus quet a yec'het.

Pidi eran Doue hag he vam ar Verc'hes
Da rei d'imp oll ar c'hraç d'hor hon silvidiguez,
Vit ma helfomp monet goude fin hon bue
Dan envou d'ho meüli hed an eternite.

PEDEN

O ! Doue galloudus ha leun a vadelez
Var hon breudeur malurus grit eur zel a druez !

Evit hon zovetaat, var ar menes calver,
Ho c'heus scuillet ho goad e creüs etre daou laer. —
Hon zoudardet vaillant, evit difen hor bro,
Zo en eur sacrificiel da c'heuill hent ar maro.

O ! Doue galloudus ha leun a vadelez
Var hon breudeur decedet grit eur zel a druez ! — c. v.

De profundis !

Propriété de l'Éditeur : J. H.